

Gribbylunds kapell

© Stockholms stift
Stockholm 2008
www.svenskakyrkan.se/stockholmsstift
info.stockholmsstift@svenskakyrkan.se

Gribbylunds kapell

Täby församling, Roslags kontrakt, Stockholms stift
Gribbylundsvägen 45, Täby, Täby socken och kommun, Stockholms län, Uppland

Gribbylunds kapell uppfördes av en alliansförening för kristna samfund och invigdes 1937. 1985 skänktes kapellet till Täby församling. I samband med att Svenska kyrkan övertog kapellet genomfördes en större renovering och nyinredning under ledning av arkitekt Uno Söderberg. Samtidigt uppfördes ett församlingshus, ritat av samma arkitekt. Kapellet återinvigdes 1990.

Uno Söderberg (1924–) har som kyrkoarkitekt fortsatt i restaureringsarkitekten och professorn Erik Lundbergs tradition. Han har varit verksam som kyrko- och restaureringsarkitekt under flera decennier och genomfört restaureringar i ett flertal kyrkor både i Stockholmstrakten och i övriga delar av landet. Som exempel kan nämnas restaurering av interiörer i Täby och Solna medeltida kyrkor.

Gribbylunds kapell är skyddat enligt 4 kapitlet lagen om kulturminnen.

HISTORIK

Före 1800-talets slut hette Gribbylund Grydby. Ortnamnet Grydby är som de flesta ortnamn med slutleden –by, vikingatida. Förleden är en terrängbeteckning och kommer från ordet gryt, som betyder stenig, blockrik mark.

1919 inköpte Kristna egnahemsföreningen Gribbylunds gård, med anor från den forntida byn Grytby. Avsikten var att stycka av en del av marken till tomter för exploatering.

Tomtexploateringen fortsatte under hela 1900-talet.

1925 bildade åtta olika samfund och organisationer i Gribbylund och angränsande områden i Täby Gribbylunds Alliansförening, för ”inbördes uppbyggelse och gemensam kristlig verksamhet”. Föreningen höll till i en av Gribbylunds gårds byggnader eller utomhus, där friluftsgudstjänster kunde hållas. Så småningom växte behovet av en egen lokal, och med insamlade pengar och frivilliga krafter kunde slutligen ett kapell uppföras.

I tävlingsförslaget till Centrala Gribbylunds expansion under 1980-talet, var det tänkt att en kyrkobyggnad skulle uppföras vid Gribbylunds torg. Efter förhandlingar med Gribbylunds alliansförening kunde Täby församling ta över kapellet och en kyrkobyggnad behövde aldrig uppföras.

BESKRIVNING

Omgivningen

Gribbylunds kapell är beläget mitt i villaområdet, inte långt från Gribbylunds centrum. Närmast kyrkan domineras bebyggelsen av byggnader tillkomna under 1900-talets andra hälft.

Kyrkomiljön

Sydost om kapellet ligger församlingsgården med lokaler även för kyrkans förskola. Försam-

Exteriör från nordost.

lingsgården uppfördes i samband med kapellets nyinvigning under 1990-talet.

Klockstapeln väster om kapellet invigdes 1993. Båda är klädda med vitmålad locklistpanel.

På nordöstra hörnet av kapelltomten finns minnen från Alliansföreningens äldsta tid. Där är ännu ett altare och några sittplatser bevarade från 1920-talets friluftsgudstjänster.

Kyrkobyggnaden

Gribbylunds kapell är orienterat i öst-västlig riktning. Byggnaden har en stomme av trä och är uppförd i tre våningsplan. I källarvåningen finns lokaler för ungdomsverksamhet, bottenvåningen rymmer kyrksalen samt en mindre samlingsal, som kallas "Books rum" och på övervåningen är distriktsexpeditionen med kontor belägen.

Exteriör

Kyrkans exteriör påminner närmast om en villa med sitt relativt oansenliga uttryck. Ett litet kopparkors på taknocken markerar dock byggnadens funktion. Kapellet står på en gjuten

Interiör mot öster.

grund och har fasader klädda med vitmålad locklistpanel. **Sadel**taket är täckt av tvåkupigt lertegel. Huvudentrén är förlagd mot norr och består av en dubbeldörr.

Interiör

Sedan renoveringen 1990 är kyrkorummets väggar målade i en gråaktig kulör och golvet är belagt med en linoleummatta. Framför den gamla alturväggen har en ny, inåtbuktande östvägg uppförts som påminner om en **absid**. Östväggen är dekorerad med en relief i trä som symboliserar korset, törnekronan och de fem såren. Altarbordet, liksom övrig inredning har utförts efter rit-

Interiör mot öster.

Interiör mot väster.

ningar av arkitekten Uno Söderberg. Altaret, **ambon**, liksom bänkinredningen är målade med äggoljetempera i en turkos färg med dekorativa gulddetaljer. Dopfunten, som är målad i violett, är placerad i en nisch i kyrkorummets västra del, ursprungligen avsedd för en kamin. Orgeln från 1990, är byggd av Sune Fondell, Ålems Orgelverkstad. Lampetterna på väggarna har utförts av Birgitta Zetterström 2000.

KULTURHISTORISK KARAKTERISTIK

Ännu vittnar kapellets exteriör om byggnadens äldsta historia, då det användes som allianskapell. Den anspråkslösa arkitekturen berättar om

Interiör mot söder.

föreningens starka vilja och ambition, att man trots knappa ekonomiska förhållanden lyckades uppföra ett gudstjänstrum, inte minst tack vare frivilliga krafter.

Interiört präglas kyrkan helt av arkitekt Uno Söderbergs renovering. Han gjorde en tidsty-pisk helhetsgestaltning med altare med altarrelief, bänkar samt dopfunt. Bakom den nyuppförda östväggen kan man alltjämt se det gamla kapellets altardekor.

ORIENTERINGSPLANER

Kyrkoplan saknas.

Situationsplan saknas.

KRONOLOGI

Årtal	Händelse	Källa
1937	Gribbylunds allianskapell invigs.	Nilsson 2001
1985	Kapellet skänks till Täby församling.	dito
1990	Kapellet återinvigs efter en renovering av arkitekt Uno Söderberg. Täby församlings hemsida. Ny orgel byggs av Ålems Orgelverkstad, Ålem. 4 stämmor. Gribbylunds kapell återinvigs och en ny församlingsgård invigs.	dito
1993	Klockstapeln invigs.	Jarneberg 1997
2000	Lampetter tillkommer efter förslag av Birgitta Zetterström.	Församlingens vaktmästare

KÄLLFÖRTECKNING

ATA Antikvarisk- topografiska arkivet

Bebyggelseregistret, Riksantikvarieämbetet

SLM Stockholms läns museum, arkivet

Täby församlings hemsida <http://www.tabyforsamling.com/index.htm?gribka.asp~mitten>

Ferenius, J, *Täby – stan på landet*, Uddevalla
1985

Jarneberg, E, *Gribbylund och Löttinge*. Täby
Hembygdsförenings skrift nr 27, Jönköping
1997

Nilsson, C, *Kyrkguiden. Uägledning till kyrkorna i Stockholms stift*, Stockholm 2001